

Két "Kossuth" nevü bika

Írta: VASVÁRY ÖDÖN

A nagy magyar, Kossuth, amerikai diadalútja folyamán igen hamar kénytelen volt megtanulni azt a nagy igazságot, hogy ne higgyen a politikusoknak.

Vasváry Ödön

Amikor például éjszakánként a fiatal Stillmannal tárgyalt, akit azután átküldött Európába, hogy az elásott koronát előkerítse, mielőtt az osztrákok megtalálják, neki mondta, hogy ha az Egyesült Államok meg nem szabadul a politikusaitól, 50 esztendő múlva vége lesz. Pedig akkor még csak az elején volt hét hónapos körútjának. A jóslat nem teljesült,

mert az ország erősebb volt, mint az összes politikusok együttvéve, Kossuthnak azonban beléjük helyezett bizalma aligha lett nagyobb. Az amerikai főpolitikus természetesen Daniel Webster volt, a szónak nagy mestere, aki nemcsak alaposan odamondogatott az osztrákoknak Magyarországról és Kossuth védelmében, hanem külön is szónokolt azon a nagy vacsorán, amit a kongresszus tagjai rendeztek Kossuth tiszteletére. Kossuth akkor még nem találkozott Emersonnal, a nagy gondolkodóval, aki szemmel tartotta Webstert és 1851-ben azt írta naplójába: "Minden szép szava dacára kész volna legázolni (dragoon) a magyarokat. Azt tanácsolnám Kossuthnak, hogy a Görgeyvel szerzett tapasztalatai után ne bizzék Westerben."

Hogy Webster mennyire nem lelkesedett Kossuthért, egyéb adatok is bizonyítják. Egy Roswell Colt nevű barátja három magyar szarvasmarhát ajándékozott neki. Az egyik egy hatalmas bika volt. Csupa tiszteletből a "Kossuth" nevet akarta adni ennek a bikának és csak azért nem tette, mert Colt nem szerette Kossuthot. Ehelyett tehát egy másik nevet kapott a jeles állat, ugyancsak Webster "szelemeskedése" révén: "Szent István".

Ennek különös története van. Volt Websternek egy gazdatisztje, bizonyos John Taylor nevű, testi erejéről messze földön híres ember. Ez a Taylor, aki természetesen büszke volt az erejére és hírnevére, elkövette azt a ballépést, hogy össze merete mérni a maga erejét a magyar bikáéval. Az aránytalan birkózás majdnem Taylor életébe került. A felbőszült állat maga alá teperte és feltétlenül halálra döfködte volna, ha Taylor segítségül nem hívja a saját, valóban nagy erejét: a bika orrába fűzött vaskarikát megragadva, azt addig csavarta, míg a bikát a fájdalom a küzdelem abbahagyására kényszerítette. A harc után Taylor, aki azt soha el nem felejtette, hónapokig nyomta az ágyat.

Hogy ez a magyar bika azonos volt-e azzal, aminek történetét elmondandó vagyok, nem tudom, de nem igen hiszem. Ezt az állatot is "Kossuth"-nak nevezték el. Ez nem akart tisztéletlenség lenni a magyarral szemben, aki történetünk előtt hét vagy nyolc esztendővel járta Amerika városait. Ugyanúgy állatoknak adták az összes amerikai elnökök neveit és más kiválóságokét is. Így például ennek a "Kossuth"-nak, amiről szó van, az állatviadalban való ellenfelét, egy hatalmas jegesmedvét "Jenny Lind"-nek nevezték a világhírű énekesnő után. Nehogy elfelejtsem: az állatokat egymással való, sokszor halálos kimenetelű harcra tartották, ami akkoriban nagy divatban volt Amerikában.

Állat viadalok! Európában is óriási népszerűségük volt ezeknek az embertelen mutatványoknak, de a mi történetünk idején, kb. 1860-ban már sehohsem volt nyomuk. Az emberek szégyen és becsületérzése és részben a heccszínházak tűzveszélyes volta szüntette meg őket. A 18. század cirkuszi életének főattrakciói voltak ezek az embertelen és főlháborító állatviadalok, vagy hecccek, amint nevezték őket. Bécsben 1710-ben nyílt meg az első ilyen heccszínház. Magyarországon Pozsony volt az első ezen a téren és onnan ment át a divat Pest-Budára. Bikák-

kal, medvékkel, kutyákkal, néha oroszlánokkal folyt le a legtöbb ilyen "hecc".

Ezeknek a hecceknek az irodalomban is nyoma van. A jó öreg Gvadányi József, "A peleskei nótárius" írója Pestre menet ilyen heccet is megnézett. Mint írja:

*"Pestre által mentem, hogy ottan láthassam
Vadak viadalját s magam mulattassam.
Hetznek hívják, miből áll ez, megtudhassam..."*

Meg is tudta és hosszasan le is írta a heccet. Egy részlete így hangzik:

*"Láttam hogy tizenkét pantzéros kutyával
Vívott egy oroszlány; de hármat farkával
Agyonsújtott, egyet az első lábával
Megnyomott, hogy béle fött ki párájával.*

*Meg is ölte volna tán mind a kutyákat,
De hogy hánytak red sűrűn rakétákat
El nem szenvedhetvén a sok tűz/szikrákat,
El szaladt, rá vonták a vasas táblákat."*

A bikák viadala sem maradt el, de a "hecclegények" ott is vigyáztak, hogy a drága állatokat lehetőleg ne öljk meg. Ezért dobálták az állatokra a tüzes "rakétákat", amikor nagyon komolyra fordult a dolog, vagy vizet zúdítottak rájuk, hogy szétmenjenek.

*"Botsátottak osztán egy nagy szilaj bikát,
Négy közül hol egyet, hol a másik kutyát
Úgy fel hajigálta, mint fel hányják labdát,
Egy megdöglött; ezen átal döfte szarvát."*

De térjünk vissza a mi amerikai bikáinkhoz. A másik "Kossuth" nevű ilyen bikának a teljes neve "General Kossuth" volt. Egy viadalát pedig, amelyet a "Jenny Lind" nevű jegesmedvével folytatott New Orleansban s amely a bika vereségével végződött, egy Balduin Möllhausen nevű német festő és rajzoló leírásából ismerjük, 1860-ból. ~~...~~ LE is rajzolta a viadal egy részét, amikor a bika leteperi a jegesmedvét. Szörnyű küzdelem volt, több ezer néző előtt és körülbelül jó félóráig tartott, amíg a két megvadult állatot szétválasztották. Enélkül a medve megölte volna a bikát, ami természetesen a tulajdonos súlyos pénzbeli veszteségét jelentette volna.

A küzdelem ilyen módon történt abbanahagyása miatt majdnem zendülés tört ki, mert a publikum-

nek nem tetszett, hogy éppen a legkritikusabb pillanatában szétválasztották a két állatot. Ordftva követelték a küzdelem folytatását, de a tömeg végre is lecsendesedett és különösebb baj nélkül szétoszlott.

Másnap azonban Möllhausen, elcsétálva a városi vásárcsarnokba, az egyik mészáros bódéjánál elképedve olvasta, hogy aznap a tegnapi állatviadal "kiszzenvedett" szereplőjének, a "General Kossuthnak" húsát mérik ki, természetesen felemelt áron. Az áldozat feje ott is volt kitűzve bizonyoságnak. Jobban megnézve a fejet, a német megállapította, hogy az aligha lehet a tegnapi bika feje, mert szőrzete sokkal világosabb barna volt, mint a viadal bikájé, amelyet nem ölt meg a jegesmedve, mert lábön vezették ki az arénából. És különben is, a viadalok primadonnáira, amelyek drága és becses állatok voltak, nagyon vigyáztak, hogy kisebb sebesüléseken kívül ne történjék más bajuk. A német szerint az élelmes mészáros az 1800 fontos állítólagos viadali bika húsából legalább 3000 fontot mért ki a felemelt áron.

Az efajta népi szórakozásoknak külön irodalma van. Ma már nagy állatokkal nem végeznek ilyen embertelen mutatványokat, a kakasviadal azonban még ma is nagyon divatos a közép-amerikai szigeteken és államokban. Mexikóban vannak ugyan bika viadalok, de ott a bika emberrel áll szemben, aki nem öli meg a kimerült állatot. Spanyolországban azonban még mindig a régi divatú bikaviadal járja, ott megölik a publikum szemeláttára a szívtelen játékkal kimerített és megkínzott állatot. Híres emberek nevet sem szokás most már állatoknak adni.
